

Kronoby kommuns handlingsplan för att förebygga och ingripa i mobbning inom småbarnsfostran och förskola

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Förebyggande av mobbning.....	4
Exempel på hur personalen i Kronoby jobbar med förebyggande av mobbning	5
Andra exempel är:	5
Metoder för att ingripa i mobbning	6
Utvärdering och information om planen	8
Gruppspecifika planen.....	8
Utvärdering/föräldrasamarbete.....	9
Modell för hur en antimobbingsplan kan se ut.....	10
Planen kan innehålla följande punkter:	10
Daghemmets plan för förebyggande av och ingripande i mobbning.....	11
Boktips för barn:.....	12
Boktips för vuxna:.....	12

Inledning

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998, 29§) förutsätter att skolorna utarbetar en plan för att förebygga mobbning och ingripa i mobbningsituationer. Förskoleundervisningen omfattas av lagen om grundläggande utbildning. Det bör alltså finnas en plan i daghemmet om förskoleundervisningen bedrivs där.

Under åren 2009-2010 utförde Folkhälsan och Mannerheims Barnskyddsförbund projektet

Mobbningsförebyggande arbete bland barn före skolåldern, som finansierats av Social- och hälsovårdsministeriet. Utredningen visar att det mobbningsförebyggande arbetet bör inledas redan inom småbarnsfostran och att en handlingsplan för att ingripa i och förebygga mobbning bör ingå i planen för småbarnsfostran.

Inom dagvården tillämpar vi kommunens plan för småbarnsfostran och en ny läroplan för förskolan håller på att utarbetas.

I Kronoby kommuns plan för småbarnsfostran kap.1 Mål, Värdegrund och Visioner, står det bl.a. såhär

"När barnet mår bra har det de bästa förutsättningar att växa, lära och utvecklas. Barnet njuter av att umgås med andra barn och vuxna där de känner glädje. En lugn och trygg atmosfär gör att barnet kan ge sig hän i olika aktiviteter, kan rikta sin energi på att leka, lära sig och våga ta små utmaningar i vardagen"

För att detta ska uppnås behöver vi vara uppmärksamma på att varje barn blir sett, möts med respekt och behandlas rättvist och jämlikt både individuellt och i barngruppen.

En förfrågan om mobbning har sänts till alla daghem i kommunen, åsikterna har beaktats i planen.

Som underlag för planen finns boken "Mobbningsförebyggande arbete inom småbarnsfostran - att utarbeta en handlingsplan för att förebygga och ingripa i mobbning" (Stoor-Grenner, Kirves)

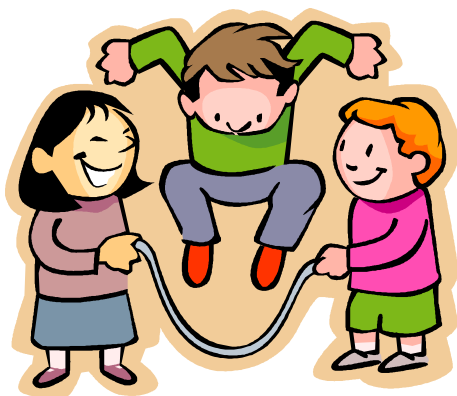

Förebyggande av mobbning

Värdegrunden för småbarnsfostran är baserad på konventionen om barns rättigheter. Där konstateras att alla barn har samma rättigheter, är likvärdiga och att inga barn får diskrimineras. Vidare sägs att barn har rätt till skydd mot psykiskt och fysiskt våld och leken, vilan och fritiden betonas.

Att förebygga mobbning är att påverka barngruppens verksamhet, skapa en trygg grupp och stärka interaktionsfärdigheterna. Det förebyggande arbetet bör påbörjas i tid, t.ex. genom en tidig lösning av konflikter och bråk.

Målet med det förebyggande arbetet är ju att mobbning inte alls ska kunna uppstå!

Förebyggandet av mobbning grundar sig på den vuxnas granskning av sina egna normer och attityder, sitt eget förhållningssätt till varje barn, barngruppen och arbetsgemenskapen och en insikt om att den vuxna själv påverkar fenomenets förekomst. Den vuxnas handlingar och val kan bidra till att mobbningsituationer uppstår och möjliggöra att mobbningsituationen fortsätter. Den vuxnas uppgift är att kontinuerligt arbeta för att stärka och utveckla relationerna i gruppen.

Daghemmet bör själv hitta de metoder som kan vara effektiva i just den givna situationen. Det förebyggande arbetet borde ses som en del av vardagspedagogiken, som förändras och formas efter gruppen och barnens förmågor.

En viktig del av förebyggandet är att skapa ett öppet samtalsklimat och förtroende mellan alla parter. Då finns redan en stabil grund att stå på och alla kan känna att de kan ta upp även svåra saker till diskussion.

Exempel på hur personalen i Kronoby jobbar med förebyggande av mobbning

- att allmänt prata om kamratskap och att alla är lika värda
- jobbar i tema; berätta hur man tycker att en kompis är eller ska vara. Varför vill vi att kompiserna ska vara så?
- observerar och ingriper direkt, när man ser eller hör något; följer med barnen, är "med" fast de leker och allt fungerar. De vuxna bör ha "hökögon"!
- De vuxna är goda föredömen
- Tolerans; alla är lika viktiga och värdefulla
- Vuxna är alerta och lyssnar på barnens diskussioner, pratar med barnen och ger dem tankeställare
- StegVis och Start-materialet används
- Regler för att alla får vara med
- Uppmuntran och uppskattning ökar självförtroendet och stärker självkänslan
- arbetar på vi-andan, gemenskapen
- Barnen lär sig förstå att de är i olika åldrar och att alla ännu inte kan allt
- Att säga förlåt eller krama om
- läser böcker om ämnet, t.ex. om utanförskap
- delar in i mindre barngrupper, mindre antal barn/vuxen (egenvårdarsystem)
- bygger upp ett sådant klimat där alla trivs och accepteras som man är
- ger alla barn positiv uppmärksamhet
- ser det enskilda barnet

Andra exempel är:

- diskuterar begrepp (ex att retas/skoja) och daghemmets värdegrund.
- dokumenterar situationer och konflikter för att kunna följa upp
- leker kontaktlekar
- diskuterar t.ex födelsedagsinbjudningars och leksaksdagars vara eller icke vara på daghemmet. Varför har vi dem i verksamheten, ska barnen själva välja kompisar, t.ex vid firande?
- Att använda sociogram
- göra upp samspelsregler-trivselregler tillsammans med barnen
- Vuxna i gruppen är goda förebilder, deltar i leken eller leder leken.
- utvecklar och arbetar för en god föräldrakontakt
- kontaktar specialbarntädgårdsläraren eller annan sakkunnig vid behov

Metoder för att ingripa i mobbning

En viktig del av handlingsplanen är att anteckna och konkretisera hur man i daghemmet agerar om det förekommer mobbning i barngruppen. Det är ännu lätt att ingripa i mobbningsituationer bland småbarn.

Den vuxna ska klart och tydligt visa för barnet att beteendet inte är godkänt och det kan oftast räcka för att få slut med mobbningen. Den vuxna bör även i fortsättningen vara lyhörd för hur barnen samspelar med varandra och vara säker på att beteendet har upphört.

För ett litet barn har den vuxna fortfarande en betydande roll och en empatisk vuxen får ofta barnen att berätta om sina bekymmer. Då barnet vågar berätta, får den vuxne i tidigt skede vetskap om vad som pågår. Småbarn håller även på att utveckla sina samspelsfärdigheter och de roller som är förknippade med mobbning har inte ännu hunnit bli lika befästa som i skolåldern.

För att kunna välja ett bra tillvägagångssätt behöver man känna barnen och ha en heltäckande bild av situationen. Därför bör daghemmet själv utarbeta strategier för hur man gör om det visar sig att mobbning förekommer.

Det är viktigt att *alla berörda parter (dvs personal, föräldrar och barn) vet hur de ska agera i en mobbningsituation.*

Föräldrarna ska veta vem de ska kontakta om de upplever att det förekommer mobbning, och de ska få vetskap om hur personalen kommer att gå tillväga för att ingripa i och följa upp att mobbningen upphör.

Personalen ska veta vem som ansvarar för att samtal förs med föräldrar och barn och vem som antecknar och dokumenterar det som sägs. Personalen ska veta hur uppföljningen av situationen går till och vem som ansvarar för detta arbete.

Att lösa mobbningsituationer sker på ett annat sätt än när man löser bråk och konflikter, eftersom offret i mobbningsituationen inte klarar av att försvara sig själv och ett maktspel förekommer. Därför är det viktigt att man på daghemmet definierat och pratat om vad mobbning är. Det är viktigt att ingripa i bråk och konflikter mellan barn, men sätten att ingripa varierar.

Våldsamt och aggressivt beteende kan bero på olika saker; omogenhet, bristande självkontroll eller ha neurologiska orsaker. Om vi observerar barn med aggressivt eller våldsamt beteende, tas diskussionen i första hand med föräldrar och specialbarnträdgårdslärare.

Konkreta sätt att ingripa i mobbning

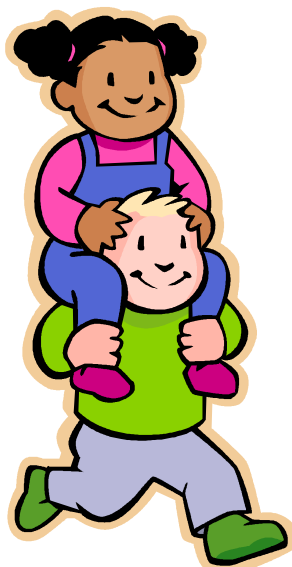
Det är alltid den vuxnas ansvar att ingripa när någon behandlas illa. Barn har olika hög toleranströskel för vilka handlingar de upplever som kränkande och sårande och därför är det viktigt att personalen på daghemmet känner barnen i sin grupp så väl att de känner igen barnens individuella sätt att reagera.

Vid minsta lilla misstanke kan man prata med både mobbaren och den drabbade. Det är viktigt att förklara reglerna för barnen direkt man märker att något är på gång, dvs nolltolerans för kränkande beteende.

Man kan diskutera med barnen i gruppen och fundera på det som hänt eller kan hända i olika situationer. Vid behov kan man kontakta föräldrarna. Det är viktigt att också personalen sinsemellan diskuterar det som hänt och följer sin plan.

Om situationen så kräver kontaktar personalen experthjälp, t.ex. specialbarntädgårdslärare, psykolog eller rådgivningen, som i sin tur tar upp ärendet i ett barnteam enligt KELPO. Barnteamet kontaktar vid behov myndigheter.

Personalen läser sagor och böcker om ämnet i barngruppen (se bilaga)

Utvärdering och information om planen

Planen för förebyggande av och ingripande i mobbning sammanställs i början av verksamhetsperioden tillsammans med daghemmets hela personal. Därefter går den regelbundet igenom t.ex. under skolningsdagarna eller en annan tidpunkt då alla är samlade. Sammanställandet av planen är en process, och det viktigaste är att alla förbinder sig till och är medvetna om planen och får möjlighet att delta i diskussionen.

Grupperna gör upp sina *gruppspecifika planer* efter grupperingen på hösten. Personalen kan t.ex. hålla ett kvällsmöte under verksamhetsperioden och granska planen.

Gruppspecifika planen

När man gör upp den grupp-specifika planen tar man i beaktande såväl hela barngruppen som barnens individuella egenskaper. I den grupp-specifika planen antecknar man de konkreta förebyggande åtgärderna samt metoderna för ingripandet, som fungerar bäst just i den gruppen och med de barnen.

Den gemensamma planen för hela verksamhetsenheten visas för föräldrarna. Planen ska finnas tillgänglig på avdelningen, t.ex. hängas upp på anslagstavlan eller i tamburen.

Ett exemplar ska finnas i KELPO-mappen på avdelningen.

Det är viktigt att även nya anställda och vikarier tar del av planen.

Ruta 1: Förebyggande av mobbning

Ruta 2: Ingripande i mobbning

Utvärdering/föräldrasamarbete

Föräldrasamarbete sker genom att:

- Vi informerar och delar ut handlingsplanen mot mobbning åt föräldrarna på första föräldramötet (ett underlag för diskussion finns bifogat i planen)
- Personalen är öppen och lyhörd för vad föräldrarna säger. Personalen uppmuntrar föräldrarna att också vara öppna och berätta om sina funderingar, så att daghemmet på bästa sätt kan hjälpa barnet.
- Personalen är uppriktig och ärlig; berättar om barnets dag åt föräldrarna.
- Vi arbetar för att föräldrarna ska känna tillit till att daghemmet har kunskap och redskap att lösa situationen.

Personalen:

- Uppdaterar planen med jämna mellanrum och friskar upp sitt minne om vad som står där.
- Får utbildning om vad mobbning är och har möjlighet att uppdatera sina kunskaper.
- Arbetar med de egna relationerna för att skapa en god anda i kollegiet. Befrämjandet av ett positivt och respektfullt klimat i kollegiet är en förutsättning för att kunna främja ett positivt klimat i barngruppen.
- Ny personal får information om planen då de börjar. Planen finns i KELPO-mappen, som är tänkt att läsas av all personal.

Handlingsplanen för att förebygga och ingripa i mobbning har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Pia Grahn, Malin Flemming-Nyman, Janet Storränk, Yvonne Holmstedt och Märta Nygård.

Modell för hur en antimobbningsplan kan se ut

En plan för ingripande i och förebyggande av mobbning som en del av enhetens plan för småbarnsfostran

Förebyggande av och ingripande i mobbning bör vara ett konsekvent och systematiskt arbete. Det lönar sig för varje enhet att utarbeta en egen plan. Utarbetandet förutsätter kännedom om mobbning som fenomen samt gemensamma värdediskussioner i daghemmet. Planen sammanfogas till en del av enhetens plan för småbarnsfostran. Av planen bör så detaljerat och noggrant som möjligt framgå på vilket sätt man ingriper i mobbning.

Planen kan innehålla följande punkter:

1. Den gemensamma syn personalen har på mobbning och de gemensamma mål man har för att förebygga den på daghemmet
2. Metoder för att förebygga mobbning
3. Metoder för att ingripa i mobbning
4. Utvärdering och information om planen (för ny personal, föräldrar, samarbetspartner)
5. En plan utformad för en enskild grupp

Daghemmets plan för förebyggande av och ingripande i mobbning

Läsår: _____

Datum: _____

Nedtecknat av: _____

1. Vad är mobbning?

2. Metoder för att förebygga mobbning (hur gör vi på vårt daghem för att förebygga?)

3. Metoder för att ingripa i mobbning (när, hur och i vilka situationer ingriper vi på vårt daghem?)

4. Utvärdering och information om planen

Boktips för barn:

De kallar mig Tjockis/ JS Jackson
Tala sanning/ Ulrika Slottnér (3-6år)
Rädda Vilda/ Rädda Molly/ Carina Wilke (6-9år)
Saga och regnbågen/ Carina Wilke (3-6år)
Alfons-böckerna / Gunilla Bergström
Tilda med is och sol/ Carina Wilke
Pelle Svanslös-böckerna (t.ex. Pelle Svanslös får en kompis)/ Gösta Knutsson
Resan till urskogens ände/ Petra Szabo
Billy och arga Lotta/ Birgitta Stenberg
Pricken/ Margret Rey
Den fula ankungen/ HC Andersen

Boktips för vuxna:

Slåss för det goda!/ Björn Lindell
Mobbning och människovärde/ Gunnar Höistad
Mobbning kan stoppas! Verktyg för lärare och pedagoger/ Helle Höiby
Mobbning bland barn och ungdomar/ Dan Olweus
Stoppa mobbning - steg för steg/ Sylvia Laserow
Mobbningens tre ansikten / Barbara Coloroso